

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Biroul „Simplon”
Pasajul „Vulturul Negru”
Manuscrisele nu se înapoiază.

FONDATOR: ȘTEFAN MĂRCUȘ.
Apare sub conducerea unui Comitet de Direcție.
Redactor responsabil: M. G. Samarineanu.

ABONAMENTE:
Pe o lună 25 Lei
Pe un an 260 Lei
In America 3 dolari

Șase ani dela Unirea Basarabiei

Ziua Basarabiei

Astăzi se împlinesc 6 ani dela unirea Basarabiei cu patria mamă; astăzi se împlinesc 6 ani de când *Sfatul Țării*, prin suprema voință a moldovenilor a pus capăt unei nedreptăți istorice care dura de un secol; astăzi se împlinesc 6 ani de când s'a început realizarea idealului sfânt al românismului, închegarea tuturor provinciilor răpite sau stăpânite pe nedrept de alții, în hotarele lor naturale, dând acea supremă apoteoză care este România-Mare.

Cât zbuclim, câte lupte și cât sânge n'a trebuit să plămădească această zi!

În Te-Deumul care se va oficia prin catedralele și bisericile din întreaga țară astăzi, sufletul românesc se va prosterna pentru a înălța o rugă de preamărire Dumnezeului părinților noștri, care ne-a ajutat să vedem realizat cea ce forma crezul bătrânilor un veac de-a rândul, iar steagurile tricolore cari vor decora orașele și satele, în fâlfăirea lor zburdalnică, vor spune sus și tare celor care au bunul simț și priceperea netocită cuvântul suprem al voinței unui neam.

Basarabia e a noastră azi când face corp comun cu țara românească, precum a noastră a fost și atunci când era vremelnic sub stăpânirea țarismului; și a fost și este a noastră fiindcă este trup din trupul nostru și suflet din sufletul nostru.

Așa fiind, nu pretențiunile absurde ale sovietelor și nici abilițiile de dominare țaristă ale troțkismului ne pot discuta legalitatea încorporării acestei provincii la patria mamă.

Basarabia e a noastră și va fi a noastră atâta timp cât va trăi poporul român.

Aniversarea zilei de azi este o puternică afirmare a acestui fapt.

Raiul dela Don

In fiecare zi ne convingem tot mai mult că raiul nu poate fi pe pământ. Ne convingem că libertatea nu e un patrimoniu din care trebuie să se împărțesească și fiarele. Libertatea nu poate fi câpătată ci cucerită de puterile sufletului când aceste puteri au făcut din acest suflet lui însăși un stăpân. Libertatea capricioasă a patimilor așa cum s'a deslănțuit în Rusia nu putea să ducă acest popor decât la robia zilelor de azi. Prin libertatea în afară de lege, s'a ajuns la robia țarilor roșii. Și te mai miri că cu toate acestea se mai găsesec întârziări în a trage concluzii cari să laude paradisul de peste Nistru!

Paradisul de la Don!

Inchipuiască-și cineva a țară enormă, odată țara cea mai bogată, azi o Sahară de mizerie, în mijloc cu o oază de 600.000 tirani din diferite nații fiind sub amenințarea morții peste 100 milioane de creștini. Inchipuiască-și cineva o țară plină de credință altădată, azi lipsită de bisericile cari formau puterea acestui popor. O țară în care conducătorii raiului pământesc au avut grijă să distrugă puterile raiului ceresc. Iar odată cu credința au avut grijă să stingă și lumina. E destul să amintim că în 3 ani au fost lăsați să moară de foame 420 de învățați și să facă să ridice glasul împotriva acestei crime unul

dintre cel mai mari ideologi ai lor, Maxim Gorkhi.

O țară unde naționalizarea industriei a adus nesecate izvoare de aur țarilor roșii de la Moscova, dar a lipsit pe țaranul moic de bine facerile cu care începuse să-l dăruioască. Din 30 de puzi de grâu cât mai poate produce un țaran, 17 se duc la Moscova pe nimica pentru a întări tronul celei mai sângeroase tiranii. În fiecare an, în acest raiu pământesc mor de fericire de la 12 până la 20 milioane de fericți. Numai în districtul Samara, unul dintre cele mai bogate în 1917 azi numărul locuitorilor a ajuns la 2.100.000 de la 4.500.000. I-a înghițit de bună seamă spiritele bine-făcătoare ale raiului roșu.

Cultură, credință, economie, totul a fost distrus de către acești barbari roșii, cari mint nerușinat, cari amenință impertinent, cari jefuesc și omoară sub ochii civilizației.

Tiranii cea mai crudă, robia cea mai umilitoare, mizeria cea mai ucigătoare, iată elementele raiului de la Don.

Iar la noi mai îndrăznesc capete rătăcite să preamărească raiul roșu, tocmai când rânjetul de fiură al calăilor din Moscova se pregătesc să mai răpească încă odată iubita noastră Basarabie.

Poate că li s'a isprăvit sângele victimei lor!

George Bota.

Continuitatea sufletului românesc în Basarabia

Dacă realipirea Basarabiei la Statul Român constituie un act de dreptate istorică, comemorarea anuală a zilei când s'a săvârșit „Unirea”, înseamnă afirmarea hotărâtă a veșniciei dăinuirii a acestei „Uniri”.

Privită sub raportul drepturilor istorice, — singurul factor care în acest secol poate determina revendicările teritoriale, — chestiunea Basarabiei se rezolvă prin „Basarabia românească”; pretențiunile intereselor delegați sovietici ca și opinia necunoscutorilor în lucrurile Basarabene, lovindu-se de a întreagă evoluție istorică românească.

Dacă s'a întâmplat, ca la 1812, Basarabiu să treacă la Rusia învingătoare atunci, — datorită în mare parte și trădării unui diplomat, — dacă politica imperialistă rusească, — reinviată acum de reprezentanții sovietelor, — a isbutit prin acte de diplomatie secretă ca și prin sângeroasa nerecunoștință din 1878, să păstreze un secol și ceva Basarabia răpită, sfârșitul tragic al regimului țarist, trebuia să readucă, înscăunarea drepturilor celor deposedați, Români.

Dar „Unirea” nu s'a datorat unui singur act politic, instantaneu, nepraznic, fără nimic din ceea ce pregătire sufletească, din acea atmosferă culturală, prin care singure elemente, popoarele, pot să ajungă la ținta lor, cum sa susținut de interesaii revendicatori fără drept.

Trecând peste profundul „Moldovenism”, al Basarabiei, în toate domeniile vieții înainte de 1812, peste legăturile așa de strânse între Moldova de dincoace și de dincolo de Prut, peste instinctiva respingere față de Rușii — deveniți odioși prin purtarea lor din timpul ocupațiilor succesive ale Principatelor, iubii țorului de adevăr nu poate nega că și după 1812 — anul fatal — până la „Unire” se poate vorbi de o continuitate a vieții românești în Basarabia, fapt ce constituie încă un argument puternic în susținerea tezei românești.

Și în legătură cu această viață românească care rezultă din diferitele raporturi de ordin cultural și economic, între Moldova și Basarabia în sec. XIX. se poate spune că s'a produs unitatea sufletească a Românilor din ambele provincii. Și iarăși se poate spune că, dacă o minoritate dintre Români, atrasă de unele „favoruri rusești” a aprobat în mod expres sau tacit politica rusească, adevărata masă a poporului a căutat să reziste tendinței de rusificare susținută de oficialitate prin Biserica și Școala; a simțit totdeauna românește și n'a considerat limba rusească decât ca mijloc de înlesnire a tranșărilor vieții.

Și speranța de reunire teritorială a existat în tot sec. XIX. Oare alimentarea din principate, a Basarabiei, cu cărți, almanahari, reviste, după 1830, nu contribuia la dezvoltarea acestei speranțe? Oare activitatea lui Alex.

Sturza, a lui Iacob Stamate, Alex. Donici, Alecu Russo, etc. nu urmărea același lucru? Dar Bogdan-Petriceicu-Hajdeu — care, deși instruit într'un mediu cu totul străin, la Harcov, — prin caracterul general românesc al operei sale, — nu ne dovedește că la intelectualii Basarabeni, cu toată cultura rusească însușită, concepția și gândirea este românească?

Și desigur Cahulul a fost unul din centrele în care s'a cultivat românismul. Aci și-a început activitatea de judecător, tulburată de pasiuni, marele Bogdan-Petriceicu-Hajdeu, venit aci, stăpânit cu desăvârșire de spiritul satiric demonic al „Intelligenței” rusești de atunci, care avea ca model existența tragică a lui Pușchin și Lermontov.

Unitatea sufletească a Românilor de dincoace și dincolo de Prut, se evidențiază și mai mult la finele sec. XIX. și începutul sec. XX. încât, „Unirea” dorită de o populație asuprită și oprită în dezvoltarea sa naturală timp de un secol, apare ca un act, împotriva căreia orice protestare a interesaiilor fără drepturi și a răuvoitorilor, rămâne fără efect.

Dacă este vorba de revendicări drepte, noi Români, am avea încă de stat de vorbă cu Sovietele — privind la soarta numeroșilor Români, Transnistrieni, o insulă românească încă, în masa Slavă.

Gh. Sofronie

Inseilări

Drapele românești fâlfăie pe edificiile din orașul nostru.

Astăzi se împlinesc cinci ani dela realipirea Basarabiei. La aniversarea acestui mare act național, îmi arunc privirea înapoi spre ziua mea La 20 Aprilie se împlinesc cinci ani dela alipirea Ardealului înainte de a serba și această aniversare, să ne aruncăm în treacă ochii asupra Oradei-Mari de azi.

Viața ungurească e în floare. Evreii se desfășoară mai abilită ca înainte de război. Comerțul lor merge pe rotile. Capitalul străin exploatează plămâni pământului românesc. Presa evreo-maghiară își continuă apariția fără nici-o greutate. Condeii unguresci scrie fără nici-o jenă și nici-o teamă critici aspre și injurii la adresa statului care se arată prea indulgent și poporului care le tolerează toate ieșirile mai mult obzornice decât îndreptățite.

Limba ungurească răsună pe străzi, în toate localurile și chiar în instituțiile românești. Majoritatea funcționarilor unguri din vechiul regim, cari au depus jurământ Statului român, n'au învățat încă românește — și aceasta nu constituie o piedică ca ei să se hrănească cu banii acestui Stat. Și dacă pe alocuri limba românească apare timidă în scrisul unguirilor — ea este schingiuată fără milă.

Ce să mai înșirăm? Destul de trist e tabloul până aici.

Și concetățenii noștri de naționalitate străină se plâng mereu și strigă prin presă că drepturile lor sunt șterse și cultura înăbușită. Iar noi, cari am așteptat de o mie de ani zilele acestea, trebuie să răbdăm și acum și să tăcem mâlc în fața tuturor pretențiilor și aspirațiilor străine. Dar până când? Să mărturisească orice om cu scaun — fie el la urma urmei și străin — însă unde se află mai tolerată asemenea stare de lucruri?... Sincerius.

Serem Cazină Românească pentru intelectualii din Oradea-Mare

Acțiunea Românească în Beiuș

Duminea trecută, la invitația intelectualilor din Beiuș, județul Bihor, a descins Acțiunea Românească și în vechiul orașel de cultură și lumină românească, înființând organizația locală și punând baza unei noi orientări în mizeria zilelor de azi.

Din partea Comitetului Central din Cluj, au sosit în localitate d-nii prof. univ. Cătuneanu, advocații dr. Valer Roman și dr. V. Pop. Comitetul local din Oradea-Mare a fost reprezentat prin d-nii Șt. Mărcuș, Lăslău, Selăgian, Petre și alți mulți studenți.

Oaspeții înainte de prânz au luat parte la serviciul divin. La orele 2 p. m. a avut loc o constatare intimă la locuința d-lui profesor Bușița. La această constatare au luat parte cea mai mare parte a intelectualilor localnici. La orele 3 p. m. s'a trecut la Casina românească unde a fost avizată întrunirea publică, admisă și de organele administrative. Aspectul orașului a arătat de dimineața o vie mișcare a populației, sosind mulți intelectuali și țărani din jurul Belușului.

Intrunirea a fost prezidată de d. prof. univ. Cătuneanu. Ca primul, ia cuvântul d. prof. Bușița, care salută delegații, accentuează jertfa pe care o aduc desinteresat, ca medicul care grăbește la patul bolnavului, să-i dea medicamentul de vindecare. Jurul Beiușului și intelectualii de aci au așteptat sosirea reprezentanților Comitetului central cu un deosebit interes, fiindcă au speranțe că mișcarea aceasta va aduce poporului românesc mântuirea de sub jugul străinilor ce ne înconjură cu banii lor și va contribui la purificarea vieții publice de azi.

Urmează d. prof. univ. Cătuneanu, liniștit, respicat în vorbe, cu gesturi largi, limbajul său ales și mai ales cu arsenalul de dovezi bine alese pentru motivarea principiilor pe care le apără și pentru ca să poată învedera scopurile Acțiunii Românești.

El spune: În drumul meu de până acuma, aicea am fericirea deosebită ca să salut de-a prima oră și un număr mare de fruntași țărani, cari s'au întrunit pentruca să ne asculte. Este de mare importanță acest fapt, fiindcă de știut este că cel mai neaș și cel mai original reprezentant al țărânului român este acela din Munții Apuseni, de aci, din apropierea Munților Bihariei, iar Acțiunea Românească vrea binele țărânului român, deslănțuirea lui de bogățiile străine și asigurarea traiului său, agonisirea bunurilor sale prin sprijinul de sus care-i compete ca element în Stat, și prin organizația sa bună, solidă, — prin cooperatie.

Dovedește, pentruca acțiunea trebuie să lupte cu toate mijloacele legale contra elementului evreesc, și întreabă: Ați văzut evreu care să prindă de coarnele plugului? Ați văzut evreu, care să facă lucrurile de câmp cele mai grele la rând cu țărânului român? Nu! El își caută și asigură mijloacele de trai pe alte căi mai ușoare, și cu prea puțin scrupul. Se provoacă la marii bărbați ai țării românești la Ion Brătianu, la M. Cogălniceanu, și la filozoful Conta, cari de demult, în vremea anilor 1860, au recunoscut pericolul care vine din cotorpirea satelor și a orașelor noastre de elementul evreesc, de „lepra evreească”; după cum o numeau ei.

În mod științific expune din cari motive trebuie să se facă diferență între minorități, și de ce elementul băstinaș minoritar trebuie să fie altfel tratat, decât tratăm elementul evreesc. Expune mijloacele de combatere, și, felicitând Beiușenii pen-

tru frumoasa întrunire pe care o au pregătit, urează bun succes și încheie cu îndemnul de a desvolta cât mai mult sentimentul cooperatiei.

Dr. V. Roman, secretar general al Acțiunii, advocat din Cluj, vorbește în limbajul țărânului și la inima lui. — El invoacă tablouri plastice din viața lui de până acum. Documentează cum pe locul evreilor dela sate, cari în 1918 alungați de blestemul țărânului s'a refugiat la orașe acolo s'a făcut domn, iar pe locul său a adus astăzi alți perclumați din Galția, cari urmează mai departe, îndeosebi demoralizarea prin alcool, prin crâșmele și negoțul său. D. Roman zugrăvește scopurile Acțiunii, mijloacele ei de luptă, și fața țărânului se înviorază, la auzul atâtor vorbe adevărate, aprobă cu graiu înalt expunerile, își face observațiile sale, și se arată mulțumit de învățăturile pe cari le-a primit. Unul mai îndrăzneț a și spus-o: „Cum să ne înțelegem cu toții, când nici domni nu se înțeleg între ei!”

Mărcuș Șt. președintele organizației din Oradea-Mare, transmite salutul în numele Acțiunii de acolo. Precum gândul Acțiunii în acest județ a pornit din vale spre deal, spre muntele cu bradul prieten al românului, așa putere de rezistență a noastră, să vină din aerul curat al piscurilor spre poiana din vale. Acolo să ne întărească, să ne unim, ca și domnia, să poată fi una spre binele comun.

Expune importanța jurământului pe care membrii trebuie să-l depună și care leagă pe vecie. Îndeamnă beșenii ca și orădenilor, să între în rândul luptătorilor cât mai mulți, ca astfel încurând să se pună bazele organizației județene.

Dr. Pop Valer advocat din Cluj, membru din Comitetul Central expune principiile proporționalității pe cari vrea să le realizeze A. R. pe toate terenurile. El spune: Noi am venit la D-Voastră, cu cel mai curat sentiment românesc, nu râvnim ca să fim aleși de deputați, nu vrem să fim nici miniștri ori în altă domnie mare, noi pornim cu gândul curat, cu sufletul senin pentru regenerarea neamului românesc ca cel mai modest necunoscuți cari nu dorim decât ca ideea care trăește, crește și se întărește, să viețuiască în sufletul fiecărui român de bine.

Lui îi urmează delegații studenților d-l Lascu din Cluj, și d-l Lăslău din Oradea-Mare. Ei expun istoricul luptelor studențești, pretențiunile lor, justifică realitatea cererilor. Din expunerile lor se învederează cum A. R. s'a înființat și cu scopul de a canaliza mișcările studențești într-o direcție potrivită intereselor și dămnității noastre naționale. Este în vorbirile lor și un protest la adresa acelor, cari se pun în calea studențimei pentruca, discredințându-o să se facă prietenii și protectorii dușmanilor neamului, și îndeosebi a elementului evreesc.

Intrunirea s'a sfârșit cu un avânt discurs ținut de părintele protopop dr. Petre Pop în numele localnicilor din Beiuș. D-sa mulțumește delegaților cari au venit ca să ridice credința și conștiința românească pe aceste plaiuri, unde martirii neamului de demult au dovedit că trăește viguros ideea națională.

Mulțumește autorităților pentru sprijinul pe care l-au dat și au admis ținerea acestei înălțătoare întruniri românească.

Invocă cuvintele marelui poet național și încheie: „Deșteaptă-te române, din somnul cel de moarte”.

Publicul întreg întonează imnul studențesc, și după cântecele naționale se face înscrierea membrilor și se depune jurământul. S'au înscris

membri numeroși, cei mai distinși intelectuali și fruntași din Beiuș și jur.

S'a delegat din partea Comitetului central, ca conducător al A. R. d. prof. Bușița Ioan.

Seara s'a dat în onoarea oaspeților o masă comună, la care au participat toți românii de bine.

S'a dovedit și aci ca în alte locuri, că „A. R.” în deplină ordine înțelege a-și pune baza organizațiilor sale, în respectul legilor țării, și a intereselor neamului românesc. A. R. ajunge la putere prin calitățile ei superioare, cari suprapun metodele de luptă a tuturor partidelor politice cu cari înțelege a colabora de câte-ori interesele neamului vor fi apărate și și contra cărora va și să lupte și ea cu măsuri excepționale, conștient și hotărât.

A. R. știe că aceea ce uneltirile unora introduc în viața publică nu este altceva decât pleava de care vom curăți grăul auriu secerat de pe holda mănoasă a ideii naționale aducătoare de bine.

* * *

Adunarea generală a reuniunii femeilor români din Beiuș.

Reuniunea femeilor române din Beiuș și-a ținut adunarea generală Duminecă la orele 6 p. m. A asistat în afară de un număr frumos de doamne, domnișoare și domni și delegații acțiunii românești cari au fost viu aclamați.

Prezidenta, D-na Directoară Selăgian deschizând ședința expune tendințele reuniunii spre scopuri de morală religie și simț estetic. Desvoltă cum reuniunea a înțeles și înțelege a munci pe acest teren.

Secretara generală D-na prof. Dr. Pavel cetește raportul anual din care resumăm multă inimă, mult spor și hărnicie la doamnele din Beiuș.

Sala împodobită cu flori și broderii, denotă spiritul în care se muncete. Expoziția de flori, și prețioasa disertație ținută de D-na prof. Dr. Bozac despre creșterea și cultivarea zambilelor, — cari în folosul Reuniunii au fost crescute și expuse de membrele Reuniunii, — au dat caracterul dragălaș intim acestei adunări generale, — care a fost mult mai mult, decât o dare de seamă anuală.

A fost cel mai frumos omagiu, care s'a adus patroanei Reuniunii: M. S. Regina Maria.

Basarabia românească

— Grandioase manifestații împotriva pretențiilor Sovietelor —

• La Chișinău a avut loc o mare întrunire publică contra pretențiunii pe cari le au Sovietele asupra Basarabiei. A luat parte o lume imensă, mai bine de 100.000 oameni. Adunarea a început la orele 12. Dl. Ștefan Ciobanul a propus de președinte pe P. S. arhiepiscopul Gurie, vicepreședinte pe rabinul Tîrelsohn. P. S. Gurie arată că Basarabia trebuie să rămână românească prin voința istoriei și a civilizației. În acelaș sens au vorbit numeroși fruntași basarabeni și senatorul Sanielevici din partea Camerei de Comerț, de asemenea dl. Ertmann din partea coloniștilor germani.

Adunarea a votat o moțiune de protestare contra pretențiunii ilegale a Sovietelor, a făcut apoi o manifestare grandioasă în fața Consulatului francez, comandamentul armatei și localul unde Sfatul țării a hotărât Unirea Basarabiei. Au mai avut loc numeroase întruniri în alte orașe ale Basarabiei.

Procese de Presă

Procesele: Bogdan Ionescu, — Dr. Iustin Ardeleanu, Ulpiu Traian Gomboșiu, M. G. Samarineanu, și Gh. Bacaloglu — Ghimpele

Ieri, Marți, s'au judecat la tribunalul din localitate 6 procese de presă, 5 intentate de d-l Bogdan Ionescu, d-lor Dr. Iustin Ardeleanu, Ulpiu Traian Gomboșiu, și M. G. Samarineanu și unul intentat de d-l Gh. Bacaloglu revistei „Ghimpele”.

Întâi s'a dezbătut procesul intentat d-lui Iustin Ardeleanu fostul director al revistei „Vulturului” pentru insulta adusă prin această revistă d-lui Bogdan Ionescu, calificându-l: Bogdaprostu, țigan din Bărlad etc. etc.

Apărându-se, incriminându-l a spus că d-sa a avut 7—8 procese de presă sub vechia stăpânire când e fost condamnat pentru agitare contra ideii de stat maghiar.

Faptul de a fi dată în judecată o revistă umoristică pentru glume, mai mult sau mai puțin reușite, este ceva nou. Procurorul a susținut acuza, cerând pedepsirea pentru insultă și calomnie. Tribunalul, după o lungă deliberare a pronunțat o sentință condamnatorie prin care amendează pe d-l Iustin Ardeleanu cu 1000 plus 100 lei, pentru insultă.

Al doilea proces a fost al d-lui Ulpiu Traian Gomboșiu, acuzat de d-l Bogdan Ionescu pentru insultă și calomnie săvârșită prin „Vulturul”. Sunt două procese conexe. Primul care conține 5 insulte diferite, iar al doilea calomnia săvârșită prin republicarea acuzației adusă de ziarul „Patria” cum că d-l profesor Bogdan Ionescu era subvenționat de un tripou cu 4000 lei pe lună.

D-l Bogdan Ionescu ține o lungă pledoarie, aducând texte din Mitologia lui Chișinău, revista „Țara Noastră” a d-lui Oct. Goga, Constituție și alte cărți. Face o lungă critică literară și atacă personal pe d-l Ulpiu Traian Gomboșiu. Orele fiind înaintate ședința se suspendă și se continuă la ora 4½ când ia cuvântul d-l avocat Fortunescu apărând pe acuzat. D-l Fortunescu rostește o splendidă pledoarie care va rămânea o pagină strălucită în analele tribunalului din localitate. D-sa, cu o ironie fină, combatte pledoaria mitologică și acuzațiile d-lui Bogdan Ionescu. Arată rolul presei și mai ales al revistelor umoristice, cari prin răs, au tendința să combată unele rele.

Arată că nu poate fi vorba de o calomnie reproducerea unei informațiuni dintr-o gazetă.

D-l Gomboșiu cere ca martori pe d-nii Consilierii dela Curtea de Apel Mandrea și V. Rădulescu spre a dovedi că d-l Bogdan Ionescu a cetit acuza adusă de ziarul „Patria” cum că e subvenționat cu 4000 lei de tripou și că n'a ținut să desminte.

Cere apoi să se aducă martori d-nii Lt. Găstianu și Aurel Dinu pentru a proba adevărul acestei subvenții. Consultat de tribunal, d-l Bogdan Ionescu, refuză.

Tribunalul intrând în deliberare, după o constatare de o oră pronunță o sentință prin care condamnă pe d-l Gomboșiu cu 2000 plus 200 lei pentru calomnie și 1200 lei pentru cele cinci insulte.

Atât d. dr. Iustin Ardeleanu cât și d. Gomboșiu au făcut apel.

La ora 7 se începe dezbaterile ultimelor 3 procese ale d. Samarineanu directorul revistei „Ghimpele”, două intentate de d-l Bogdan Ionescu pentru insultă și calomnie și unul de d-l Colonel Bacaloglu pentru insultă. Toate dosarele au fost conexe. Se citează martorii Dr. Costea și Hegedüs Năndor în chestia insultei aduse de d-l Samarineanu d-lui Bogdan Ionescu

prin ziarul „Nagyvárad”. D-l Samarineanu apărându-se, spune că nu a scris acest articol decât pentru a răspunde unei calomnii ordinare; prin urmare, fiind în legitimă apărare. Apoi răspunde la al doilea proces, de calomnie, cum că nu poate fi considerat drept calomnie un reportaj prin care se înregistrează fapte dezbătute într-o ședință publică.

Cazul e clar. În ziarul „Vestul României” s'a publicat, cu ocazia procesului din Octombrie, o dare de seamă. Printre alte pledoarii s'a publicat, după manuscris, și apărarea d-sale de atunci, în care se arăta cazul cu subvenția de 4000 lei acordată lunar d-lui Bogdan Ionescu de un tripou. Acest fapt era luat în discuție după ziarul „Patria” din Cluj cât și după revista „Vulturul”, care îl reproducuse. Al treilea caz a fost cu d-l Bacaloglu care s'a simțit insultat prin cuvântul „Bacpogol” „ipochimen”, etc. Părțile, în apărare, arată că acest lucru s'a scris în vremuri când moralul era foarte decăzut, când pe plătă era dansul permiselor și când anumiți „de al noștri”, dădeau fugușii la București, unde se plămădeau și croiau fel de fel de consilierate, inspectorate, etc.

D. Bacaloglu spune că d-sa s'a sacrificat pentru cultură aci la frontieră și că d-sa face muncă constructivă.

D-l Samarineanu dezvăluie ce fel de muncă constructivă face d-l Bacaloglu care a intrat în comitetul partidului liberal pe fereastră și care la „Cele Trei Crișuri”, a provocat o anchetă în urma căreia pentru a nu eși vătâmați în onoare și ceilalți membri din comitet cum au fost: P. S. S. Roman Ciorogariu, președinte, Dr. Dr. N. Zigre, vice-președinte etc. au trebuit să demisioneze și să lase toată răspundabilitatea neregulilor în seama d-sale care le-a provocat.

Orele fiind înaintate, 8^{1/2} seara, Tribunalul, după câte-va minute de deliberare, spune că amână pentru Joi 10 Aprilie, ora 8 dimineața, pronunțarea sentinței.

rep.

Știri mărunte

— D-l Dr. Vasile Loichiția, profesor la Institutul teologic diecezan din Caransebeș, a fost numit, pe ziua de 1 Aprilie a. c., profesor agregat la catedra de Teologie dogmatică specială la Facultatea de teologie din Cernăuți.

— Membrii Sinodului intruniți la București, constatând că preotul Tudor Popescu dela biserica „Culbul cu barză”, s'a abătut în mai multe puncte dela doctrina bisericii ortodoxe, l-au excomunicat din sinul bisericii ortodoxe și comunitatea ei.

— În atelierul secției de motoare ale fabricii „Astra” din Arad s'a găsit o bombă încărcată cu ecrasită. Bomba era așezată între șine, astfel ca să explozeze la trecerea primului vagon.

— Guvernul bavarez a reintrodus executarea condamnaților la moarte prin tăierea capului cu toporul, în locul împușcării, cum se făcea până acum.

— La 1 April st. nou s'au împlinit 15 ani dela moartea primului fructos al neamului românesc din fosta monarhie austro-ungară, Alexandru Mocsonyi.

— Presa Franceză aduce mari elogii d-lui George Enescu, cu ocazia ultimelor concerte pe cari le-a dat în Paris.

— „Excelsior” din Paris laudă calitățile mașinii de votat a inventatorului român Rusu și scrie că o asemenea mașină s'a adus la Camera franceză spre a fi examinată și experimentată.

— Incepând cu săptămâna trecută, ziarul „Neamul Românesc” de sub direcțiunea d-lui N. Iorga, a început să se vândă și în orașul nostru.

Reorganizat, ziarul acesta a reușit să-și asigure colaborarea zilnică a câtor-va scriitori de talia d-lor Cezar Petrescu, Panfil Seicariu, Nichifor Crainic, Barbu Solacolu etc.

Indemnăm publicul să citească acest ziar românesc.

Dr. Romul Pop avocat și-a deschis biroul advocațional în strada I. C. Brătianu (fost Szaniszló) No. 2.

Vizita oficială a familiei Regale

Aseară, cu un tren regal, au plecat din țară M. M. L. L. Regele și Regina pentru a face vizitele oficiale de după încoronare, președintelui republicii Franceze, Curței regale Engleze și președintelui republicii Elvețiene. Vizitele la curțile regale ale Italiei Spaniei și Belgiei s'au contra-mandat.

În toate țările pe cari la vor vizita M. M. L. L. Regale și Regina vor fi primiți sărbătorește cu tot fastul cuvenit în împrejurare de acestea.

Unirea Basarabiei

Serbarea din Oradea-Mare

Orașul Oradea-Mare pe ziua de 27 Martie st. v., cu ocazia aniversării unirii Basarabiei cu Patria Mamă, — a îmbrăcat haină sărbătorească. Aceea ce până acum nu a putut face nici un ordin administrativ, s'a făcut în urma acțiunii românești sub impresia morală a puterii pe care o reprezintă. Chiar și prăvăliile din cartierul evreesc au pavoazăz steagurile naționale nou nouțe, frumoase în tricoulul național.

La toate oficiile publice, în urma ordinelor sosite aproape în ultimul moment, s'au suspendat lucrările. Ca urmare partidele s'au prezentat la acțiunile fixate în termen, ele au plecat după ce au fost avizate că li se va plăti diurna din vistieria Statului.

Imprejurările de astăzi, situația limpede care ne-a creat-o conferința din Viena, precum și vorbele strășnice ale savantului N. Iorga din ședința Parlamentului, ne-au dovedit că singura politică sănătoasă este cămintarea zărilor mari, a anonimilor, cari fără nume deosebit, dar cu un suflet, curat au contribuit și contribuie la fericirea neamului.

S'a decretat, ceva prea târziu, dar s'a decretat ziua de sărbătoare națională, s'a ordonat ca și această măreață să fie sărbătorită.

La orele 10 și jum. s'a ținut Te-deumul solemn în catedrale gr. ort. A pontificat Dr. Aurel Magier cu asistența preoților dela eparchia și episcopat. Răspunsurile au fost date de corul bisericii sub conducerea d-lui N. Firu. Discursul solemn a fost rostit de pe amvon de Dr. Maghier.

Biserica a fost tixită de reprezentanții tuturor autorităților — școlilor locale și de elevii de școală, în frunte cu P. S. S. Episcop Roman Ciorogariu, General Hanzu comandantul Div. 17, și Prefect al județului Dr. N. Popovici, Dr. C. Bucico, Proc. G. Fildan, Pref. de Pol. A. V. Căntana etc. etc..

După serviciul divin publicul s'a adunat în sala festivă a Primăriei unde a citit o disertație, asupra momentelor între cari s'a determinat Unirea Basarabiei, d-l căpitan Sachelarie dela școala de jandarmi.

Prezidează P. S. S. Episcop Ciorogariu. Conferința relevă momente necunoscute până acum și o vom da în întregime într'un număr viitor.

Și aicea se dovedește că în Basarabia atunci când elementul românesc și a putut determina soarta liber mersă grupări conduse de evreul Perker au intrigat și luptat pentru-ca să zădărnicească gândul și hotărârile aduse de Sfatul Țării, atunci când deputații și tinerii bătrâni din toate categoriile sociale cu lacrimi în ochi și au îmbrățișat văzându-și visul împlinit.

Păr. Epp. mulțumește conferențiarului care în graiul său basarabian atât de frumos și în mod original a știut să ne transpună în vremurile pentru întregirea neamului.

Solemitatea s'a sfârșit cu urale la familiei regale.

Maiorul Băgulescu arestat

Acest militar distins, decorat cu toate ordinele înalte și cu ordinul „Mihai Viteazul”, luptător admirabil pe front și patriot înfocat acum cu mișcările naționale, a fost arestat de autoritățile militare, într'un mod foarte straniu.

Fiind condamnat la reformă fără pierderea gradului de către Corpul I armată din Craiova, mergea înspre Chișineu unde a fost mutat disciplinar. În drum, a vrut să se oprească la București pentru a cere o audiență la M. S. Regele și pentru a face recurs.

În gara Chitila însă, i s'a prezentat d. colonel Iacovache dela comendura pleței din București și l'a somat să se dea jos, sau să se întoarcă și să-și continue drumul la Chișinău. Motivele? O manifestație entusiastă pe care i-o pregăteau studenții din București la sosire. Cu ce era vinovat maiorul Băgulescu de această manifestație? De când simpatia mulțimei, constituie un motiv pentru încălcarea legilor de către superiori.

Maiorul Băgulescu, refuzând să se dea jos la Chitila, a fost declarat arestat. I s'au postat sentinele în jurul vagonului și s'a mai atașat un vagon cu jandarmi, cari l'au escortat până la București. Aci, cu forța armată au fost împriștiști studenții, iar maiorul Băgulescu a fost condus, printr'un cordon dublu de soldați, la poliția gării de unde, într'un automobil închis, ca ultimul criminal, a fost închis la Jilava.

Ce crimă nemaipomenită a săvârșit acest militar de mare valoare, în cât să nu i se respecte nici „Mihai Viteazul” pe care-l purta pe piept și să fie arestat și, mai ales, închis la Jilava? În baza cărei legi, cărui paragraf s'a dispus ca un călător să nu-și poată continua liniștit drumul?

Iată întrebări la cari nu vor putea răspunde decât aceia cari cred că ei sunt legea.

rep.

D-l Dr. C. Bucico primarul orașului la București.

Dezvelirea monumentului M. S. Regelui. — Pavarea străzilor. — O hală de târg. — Un abator.

Reîntors dela București, d. Primar a binevoit a ne da următoarele deslușiri.

Invitat fiind de d. Ministru Franasovici în chestia casei de târg de vite, după a consultare mai detaliată ni-am înțeles, că contractul încheiat între oraș și societate să fie completat astfel, ca terenul cedat din târgul de vite să fie evaluat și cu suma evaluării să fie ridicat aportul orașului, iar după acest aport mărit să fie socotite cotele.

Primăria o să participe la beneficiile proporționale aduse de oraș în natură, și aceste date vor fi luate în considerare la fixarea cotelor.

Desvelirea monumentului Regelui Ferdinand I se va ține în termen fixat în luna Iunie a. c.

Orașul cu aranjarea parcului nu va fi gata, deoarece acceptând planurile d-lui arhitect D. Marcu, pe care le-a aprobat și Cons. sup. tehnic din București, vrea să facă un parc demn monumentului.

Zilele trecute am primit o ofertă dela Firma Leon See societate franceză cu filiala la București pentru edificarea unei hale de târg. La București am pertractat și în această chestiune, rezultând că delegatul societății se va prezenta în curând aci, pentru a continua desbaterile la fața locului, având nădejdea că ne vom înțelege și vom începe încă în acest an edificarea halei atât de necesară. Probabil că societatea va edifica abatorul de porci. Se contemplează pavarea unor străzi cu cuburi de lemne de brad impregnat, tot cu concursul acelei societăți.

INFORMAȚIUNI

Basarabia. Școala normală de băeți a sărbătorit cu deosebită solemnitate a VI aniversare a reîntoarcerii Basarabiei la patria mamă. A vorbit frumos elevul Marinescu Dumitru din cl. VI. Au urmat recitatori și coruri naționale ocazionale.

D-l inspector școlar Păcală în câteva cuvinte simțite a îndemnat pe elevi la muncă pentru ridicarea neamului.

D-l director G. Bota a răspuns, asigurând pe d-l Păcală de sentimentele frumoase în care cresc viitorii învățători. Sărăcia materială în care trăim este răsplătită printr'o bogăție de suflet tot mai mare în care cresc acești viitori apostoli. În momentul în care scoatem gazeta noastră școala normală de fete, serbează cu aceeași bogăție de program această zi.

Către abonați. Rugăm cu stăruință pe toți abonații noștri cari sunt în restanță cu plata, să binevoiască e ne trimită cât mai neîntârziat restanța abonamentului, altfel vom fi nevoiți să le sistăm trimiterea ziarului

Greutățile cu cari luptăm nu ne îngăduie să facem mai multe sacrificii de câte am făcut până acuma.

Antistia orașului aduce la cunoștință interesaiilor că, carnetele de serviciu sunt pregătite (gata) și se pot obține în Str. Petru Maior No. 5, camera No. 4, în decursul orelor oficiale.

Un cazan nou la uzina electrică. Consiliul de administrația al direcțiunii dela uzinele electrice a hotărât în ședința de Marți seara, ca să completeze aranjamentul cu procurarea unui nou cazan dela firma „Economie” din localitate. Cazanul costă suma de Lei 1 mil. și jum. iar montarea și adaptarea atelierului suma de Lei 500,000. Sumele sunt acoperite prin bugetul curent al uzinei.

Dr. Alexandru Weisz specialist în boli venerice și piele a sosit din strălănetate, unde și-a continuat studiile în termen de 5 luni și a reinceput consultării pe Str. Rimanóczy No. 4, etaj I.

D-l Iosif Ursan stud. în medicină a fost înaintat medic sublocotenent.

Teatrale. Trupa de turneu de sub conducerea d-lui Toni Bulandra a dat aseară prima reprezentației în orașul nostru la teatrul „Regina Maria”. Astă seară va avea loc a doua reprezentație. Cunoscută fiind valoarea artiștilor scenei Regina Maria din București, publicul i-a primit cu mare căldură și i-a aplaudat îndelung. În numărul viitor vom publica darea de seamă.

